

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут будівництва та архітектури

03-08-81s

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Соціологія міста		Sociology of the city	
Шифр за ОП	ВБ 1.4	Code in Degree Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Level of Education: Bachelor's (first)	
Галузь знань Архітектура та будівництво	19	Fields of Knowledge Architecture and Building Construction	
Спеціальність Архітектура та містобудування	191	Field of Study: Architecture and Urban Planning	
Освітня програма: Архітектура та містобудування		Degree Program: Architecture and Urban Planning	

Рівне – 2024

Силабус навчальної дисципліни «Соціологія міста» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Архітектура та містобудування», спеціальність 191 «Архітектура та містобудування». Рівне. НУВГП. 2024. 10 стор.

ОПП на сайті університету:

<https://nuwm.edu.ua/nni-ba/osvitni-prohramy/category/op-arkhitektury-ta-seredovyshchno-dyzainu>

Розробник силабусу:

e-підпис Михайлишин О.Л., д.арх., доцент, завідувачка кафедри архітектури та середовищного дизайну

Силабус схвалений на засіданні кафедри

Протокол № 1 від "28" серпня 2024 року

Завідувач кафедри:

e-підпис Михайлишин О.Л., д.арх., доцент.

Керівник освітньої програми:
e-підпис Потапчук І.В., к.арх., доц.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІБА
Протокол № 1 від "29" серпня 2024 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ:
e-підпис Макаренко Р.М., к.т.н., проф.

Попередня версія силабусу 08-81-39s.

© НУВГП, 2024

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА	
СОЦІОЛОГІЯ МІСТА	
ЗАГАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Архітектура та містобудування</i>
Спеціальність	<i>191 «Архітектура та містобудування»</i>
Рік навчання, семестр	<i>4-й (VII)</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Лекції:	<i>22 годин</i>
Практичні заняття:	<i>18 годин</i>
Самостійна робота:	<i>80 годин</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА (ІВ)

Лектор 	<i>Михайлишин Ольга Леонідівна, доктор архітектури, доцент, завідувачка кафедри архітектури та середовищного дизайну.</i>
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php Михайлишин_Ольга_Леонідівна
ORCID	https://orcid.org/0000-0003-3046-7923
Канали комунікації	o.l.mykhaylyshyn@nuwm.edu.ua Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

Мета та завдання

Вивчення дисципліни має на меті набуття здобувачами знань про соціологічний підхід до вивчення міста, соціологічні теорії щодо розвитку міст, типи міст, формування міських спільнот у нерозривному зв'язку з архітектурно-містобудівною проблематикою.

Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4899>

**Передумови вивчення*
 (місце освітнього компонента в структурно-логічній схемі)**

Дисципліни «Основи містобудування та ландшафтної архітектури», «Історія мистецтв, архітектури та містобудування»																																																																																						
Компетентності																																																																																						
<p>ЗК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>СК01. Усвідомлення соціально-економічних і культурних аспектів архітектури та містобудування.</p> <p>СК03. Усвідомлення особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, мистецтві та дизайні України та зарубіжних країн.</p> <p>СК07. Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.</p> <p>СК17. Усвідомлення теоретичних основ містобудування та здатність застосовувати їх для розв'язання складних спеціалізованих задач.</p> <p>СК18. Усвідомлення теоретичних основ архітектури будівель і споруд, основ реконструкції, реставрації архітектурних об'єктів та здатність застосовувати їх для розв'язання складних спеціалізованих задач.</p>																																																																																						
Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)																																																																																						
<p>ПР03. Застосовувати теорії та методи фізико-математичних, природничих, технічних та гуманітарних наук для розв'язання складних спеціалізованих задач архітектури та містобудування.</p> <p>ПР04. Оцінювати фактори і вимоги, що визначають передумови архітектурно-містобудівного проектування.</p> <p>ПР05. Застосовувати основні теорії проектування, реконструкції та реставрації архітектурно-містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів, сучасні методи і технології, міжнародний і вітчизняний досвід для розв'язання складних спеціалізованих задач архітектури та містобудування.</p> <p>ПР06. Збирати, аналізувати й оцінювати інформацію з різних джерел, необхідну для прийняття обґрунтованих проектних архітектурно-містобудівних рішень.</p> <p>ПР19. Організувати презентації та обговорення проектів архітектурно-містобудівного і ландшафтного середовища.</p>																																																																																						
Структура та зміст освітнього компонента																																																																																						
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th rowspan="3" style="text-align: center;">Назви змістових модулів і тем</th> <th colspan="6" style="text-align: center;">Кількість годин</th> </tr> <tr> <th colspan="6" style="text-align: center;">денна форма</th> </tr> <tr> <th rowspan="2" style="text-align: center;">Усього</th> <th colspan="5" style="text-align: center;">у тому числі</th> </tr> <tr> <th style="text-align: center;">л</th> <th style="text-align: center;">п</th> <th style="text-align: center;">лаб.</th> <th style="text-align: center;">інд.</th> <th style="text-align: center;">с. р.</th> </tr> <tr> <th style="text-align: center;">1</th> <th style="text-align: center;">2</th> <th style="text-align: center;">3</th> <th style="text-align: center;">4</th> <th style="text-align: center;">5</th> <th style="text-align: center;">6</th> <th style="text-align: center;">7</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="7" style="text-align: center;">Модуль 1.</td> </tr> <tr> <td colspan="7" style="text-align: center;">Змістовий модуль 1.</td> </tr> <tr> <td colspan="7" style="text-align: center;">Місто як галузь соціологічного знання</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Вступ. Тема 1. Соціологія міста і простору. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">-</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">4</td> </tr> <tr> <td colspan="7">Соціологія простору і соціологія міста: основні питання і можливості досліджень. Основні поняття: місто, міське планування, фізичний і соціальний простір.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Тема 2. Урбанізація. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">-</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">4</td> </tr> <tr> <td colspan="7">Поняття урбанізації. Етапи і чинники урбанізації. давні міста, типи планування, урбанізація у ХХ столітті. Групи міст і агломерації. Риси сучасних урбанізаційних процесів.</td> </tr> </tbody> </table>							Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						денна форма						Усього	у тому числі					л	п	лаб.	інд.	с. р.	1	2	3	4	5	6	7	Модуль 1.							Змістовий модуль 1.							Місто як галузь соціологічного знання							Вступ. Тема 1. Соціологія міста і простору. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	6	2	-			4	Соціологія простору і соціологія міста: основні питання і можливості досліджень. Основні поняття: місто, міське планування, фізичний і соціальний простір.							Тема 2. Урбанізація. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	6	2	-			4	Поняття урбанізації. Етапи і чинники урбанізації. давні міста, типи планування, урбанізація у ХХ столітті. Групи міст і агломерації. Риси сучасних урбанізаційних процесів.						
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин																																																																																					
	денна форма																																																																																					
	Усього	у тому числі																																																																																				
л		п	лаб.	інд.	с. р.																																																																																	
1	2	3	4	5	6	7																																																																																
Модуль 1.																																																																																						
Змістовий модуль 1.																																																																																						
Місто як галузь соціологічного знання																																																																																						
Вступ. Тема 1. Соціологія міста і простору. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	6	2	-			4																																																																																
Соціологія простору і соціологія міста: основні питання і можливості досліджень. Основні поняття: місто, міське планування, фізичний і соціальний простір.																																																																																						
Тема 2. Урбанізація. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	6	2	-			4																																																																																
Поняття урбанізації. Етапи і чинники урбанізації. давні міста, типи планування, урбанізація у ХХ столітті. Групи міст і агломерації. Риси сучасних урбанізаційних процесів.																																																																																						

Тема 3. Класичні теорії міської соціології. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	10	2	2			6
А. Соціально-історичний підхід М.Вебера. Фланер, візуальне середовище міста, міське споживання. Г. Зіммель як соціолог простору і міста. Чиказька школа. Емпіричні дослідження міста: Л. Вірт про гетто, Х. Зорбо про нетрі та ін. Б. Марксизм і неомарксизм 1970-80-х рр. Виробництво простору, революція міст. Місто як арена класового конфлікту. Концепція колективного споживання М.Кастельса. Міські громадські рухи. Неовеберіанство. «Коаліції росту» Д. Логана і Х. Молоча. «Культуралізація» міських досліджень. Антропология міста. Новий урбанізм. Міське середовище як текст.						
Тема 4. Територіальний та просторовий виміри міста. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	14	2	2			10
Класична соціологія про міську територію та простір. Формальна соціологія простору Г.Зіммеля. «Чиказька школа» і проєкт соціальної екології. Нова культурна географія 2-ї пол. ХХ ст. Модель концентричних зон Е.Бьорджесса. Секторальна модель Г.Хойта. Багаторядна модель Ч.Гарріса, Е.Ульмана. Концепція Е.Кастельса. Зонування міської території та стратегії структурування західних міст. Особливості просторової структури пострадянських міст.						
Тема 5. Нерівність в просторі міста. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	10	2	2			6
Соціальні групи городян. Майнове та статусне структурування міста. Субурбанізація. Джентрифікація. Сегрегація. Асиміляція. Гендерна структура міста. Міграційний чинники соціального розшарування міста.						
Тема 6. Сприйняття простору, образи міста. Міська ідентичність. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	16	2	4			10
Особливості сприйняття міського середовища. Форми, складові, структура, функції, характеристики образу міста. Позитивні і негативні образи міста. Образ міста. Ментальні карти. Міська ідентичність. Вивчення міських спільнот. Спільнота району (community). Сусідство.						
Тема 7. Міський спосіб життя. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	6	2	-			4
Поняття міського способу життя. Уклад життя. Рівень життя. Якість життя. Стиль життя. Сутнісні характеристики міського способу життя. Суб'єктивні і об'єктивні показники якості життя в архітектурі і урбаністиці.						
Разом за змістовим модулем 1	68	14	10			44
Змістовий модуль 2. Архітектурно-містобудівна проблематика і соціологія міста						
Тема 8. Криза міст і новий урбанізм. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	12	2	2			8
Криза міст. Відродження міст. Функції сучасного міста. Теорії, принципи, риси нового (постмодерного) урбанізму. Ідеальне місто нового урбанізму. А. Дуані, Е.Платер-Зіберк і Конгрес нового урбанізму. Лос-Анджелеська школа урбаністики. Напрями розвитку сучасних міст і «Маніфест нової урбаністики» (2008). «Розумне місто» (Smart city).						

Тема 9. Символічне сприйняття міста. Місто і пам'ять. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	14	2	2			10
Образ міста. Структурування міського простору з погляду семіотики (знаки). Колективна та індивідуальна пам'ять у міському просторі. Концепція «місьць пам'яті». Комеморація. Будівлі, культурні ландшафти як об'єкти колективного пам'ятання. Конструювання створення образів міста через пам'ять. Контексти створення пам'ятників. Центр та інші частини міста. Місця «свої» і «чужі», «безпечні» і небезпечні».						
Тема 10. Сучасний міський публічний простір. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	12	2	2			8
Поняття публічного простору міста і його особливості. Публічний/громадський/відкритий/спільний простір. Ознаки, моделі, функції публічних просторів. «Громадські місця». Концепція «третього місця» Р.Ольденбурга. Концепція «четвертих місць» А.Петренко-Лисак. Трансформація громадських просторів в європейських і американських містах. Дослідження і проекти розвитку громадських просторів.						
Тема 11. Глобальне місто. Мультикультурне місто. ПРН 3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН19	14	2	2			10
Міські системи сучасної епохи (приватна, збалансована, транснаціональна. Глобалізація міст. Поняття «глобального міста». Системна якість «глобального міста». Умови і причини виникнення «глобальних міст». Риси способу життя «глобального міста». Глобальне місто як економічний і фінансовий центр. Міжурядова кооперація, глобальні фінансові потоки. Соціальні проблеми глобальних міст. Світове місто. Інформалізація міст. Типи «інформаційного міста»: зоополь, технополіс; наукоград; технопарк.						
Разом за змістовим модулем 2	52	10	8			36
Усього годин	120	22	18			80
Тематика практичних занять						
1.	Практичне завдання 1. Архітектурна морфологія міста.					4
2.	Практичне завдання 2. Соціально-просторова структура міста.					4
3.	Ментальний образ міста. Ментальні карти.					4
4.	Пам'ять в місті (дослідження символічного простору в місті).					4
5.	Візуальний образ міста (візуальна соціологія).					2
	Всього годин					20
Методи та технології навчання: демонстрація, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія, аналіз конкретних ситуацій, розв'язання творчих та дослідницьких завдань, проблемна лекція, візуалізація. Перелік навчальних матеріалів, які повинен опанувати/ознайомитись студент перед заняттям, за посиланням https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4899						
Форми та методи навчання						
Для досягнення програмних результатів навчання використовуються наступні методи навчання: ілюстративний метод, індуктивний метод, проблемно-пошуковий метод, дослідницький метод, метод полемічного навчання.						
Порядок оцінювання програмних результатів навчання/результатів навчання						

Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти: <https://ep3.nuwm.edu.ua/25889/>
 Для визначення рівня засвоєння здобувачами освіти матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань: оцінювання за виконання практичних робіт; опитування при захисті практичних робіт; оцінки за модульні контрольні роботи; підсумковий контроль знань. Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали

Оцінювання:

Вид роботи	Бали
1. Поточна складова оцінювання	
1.1 Робота під час лекцій (12 пар x 2 бали).....	22
1.2 Робота над практичними завданнями (2 роботи x 5 балів, 3 роботи x 6 балів).....	28
1.3 Захисти практичних робіт (5 робіт x 2 бали).....	10
Всього поточна складова оцінювання.....	60
2. Підсумкова складова оцінювання	
2.1. Модульний контроль №1.....	20
2.2. Модульний контроль №2.....	20
Всього підсумкова складова оцінювання.....	40
Разом.....	100

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Література

Основна

1. Соціологія міста: навчальний посібник. За заг. ред. О.К.Міхєєвої. Донецьк: вид-во «Ноудж», 2010. 464 с.
2. Гейл Й. Міста для людей. Київ: Основи, 2018. 304 с.
3. Джекобс Дж. Смерть і життя великих американських міст. Київ: Canactions, 2021. 460 с.
4. Тімохін В.Д. Основи містобудування: Навч. посібник. Київ: ІЗМН, 1996. 216 с.

Допоміжна

5. Дронова О.Л. Новий урбанізм: у пошуках виходу з урбаністичного колапсу // Український географічний журнал. 2015. №3. С.33-41.
6. Мусієздов О.О. Міський спосіб життя: радянська соціологія як втілення веберівського підходу до аналізу міської ідентичності. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. 2015, №1148. С.15-20.
7. Мусін О. Історична пам'ять у міському просторі: парадокси церковно-політичного відтворення національних святинь у Росії та Україні // Місто: історія, культура, суспільство. 2018, №1(5). С. 131-155.
8. Особистість і соціальні інститути в урбанізованому суспільстві: місто Дніпро: монографія: в 2 томах / В.В. Кривошеїн, О. Ю. Висоцький, В.В. Ніколенко та ін.; за заг. ред. професора В.В. Кривошеїна. Том 1. Д., 2018. 289 с.
9. Черкес Б., Юрик Я. Ідентичність і пам'ять у міському середовищі // Вісник НУ «Львівська політехніка». Архітектура. 2014, № 793. С. 35-39.
10. Duany A., Plater-Zyberk E., Alminana R. The New Civic Art. Elements of Town Planning. New York, Rizzoli, 2003. 384 p.
11. Кнох Р. Palimpsests: Biographies of 50 City Districts. International Case Studies of Urban Change, Basel, Birkhäuser, 2012. 280 p.
12. Jałowiecki B. Socjologiczne aspekty struktury miasta // Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, 1967, Nr 4. S. 215-235.
13. Runge J. Przestrzeń społeczna miasta – dylematy geograficzno-metodologiczne // Acta Univesitatis Lodzensis. 2017- 27. S.99–109.
14. Ryan B.D. The Largest Art. A Measured Manifesto for a Plural Urbanism. Cambridge, London, The MIT Press, 2017. 384 p.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. European Urban Charter II Manifesto for a new urbanity. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1302971>.

Поєднання навчання та досліджень

У процесі навчання здобувачі мають можливість долучитись до реалізації наукових досліджень, зокрема за темою «Дослідження проблем історії, теорії і практики архітектури та містобудування Правобережної України», яка зареєстрована в Українському інституті науково-технічної експертизи та інформації (державний реєстраційний номер 0121U111218). Невід’ємною складовою виконання практичних завдань є аналіз наявного досвіду соціологічних досліджень міського середовища. Результати передпроектних досліджень після опрацювання можуть оприлюднюватись на студентських конференціях та бути використані у наукових публікаціях, у магістерських роботах.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ І НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м’яких» навичок (soft skills)

1. Аналітичні навички.
2. Здатність логічно обґрунтовувати позицію.
3. Комплексне вирішення проблеми.
4. Критичне мислення.
5. Навички усного спілкування.
6. Творчі здібності (креативність).
7. Формування власної думки та прийняття рішень.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості та реалізація повторного вивчення дисципліни здійснюються згідно з «Порядком ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП» <https://ep3.nuwm.edu.ua/30369/>, за яким реалізується право здобувача на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Оголошення стосовно дедлайнів здачі практичних завдань з навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE.

Неформальна та інформальна освіта

Здобувачі мають право на визнання (перезарахування) результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті відповідно до Положення <https://ep3.nuwm.edu.ua/28363/>.
Здобувачі вищої освіти мають право на часткове зарахування навчальних результатів, здобутих в процесі неформальної освіти: зокрема, нараховуються додаткові бали за участь студентів у майстер-класах на архітектурно-містобудівну, урбаністичну тематику, максимально наближену до тем практичних завдань, що виконуються у певному семестрі відповідно до цього силабусу.

Правила академічної доброчесності

Необхідна інформація стосовно академічної доброчесності, зокрема щодо питань плагіату, кодексу честі студентів, поведінки в аудиторії тощо наведена у відповідних документах на сторінці Академічна доброчесність сайту НУВГП: http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna_dobrochesnist.
Не допускається списування при виконанні поточних завдань, а також під час проведення поточного та підсумкового контролів знань – модулів, заліку. У випадку виявлення факту списування, до студентів будуть застосовані санкції у вигляді зниження підсумкової оцінки або ж позбавлення права подальшого виконання завдання.
Принципи доброчесності у НУВГП та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями відділу якості освіти НУВГП.
Сайт НАЗЯВО: <https://naqa.gov.ua/>.
Відділ якості освіти НУВГП: <https://nuwm.edu.ua/struktumi-pidrozdili/vyo>.

Вимоги до відвідування

Здобувачам вищої освіти не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. За пропущенні без поважної причини лекційні і практичні заняття знімаються бали (відповідно до шкали оцінювання). Пропущений лекційний матеріал опрацьовується самостійно з використанням матеріалів, що наведені на сторінці дисципліни на платформі MOODLE. Студенти можуть використовувати на заняттях мобільні телефони та ноутбуки, але виключно для навчальних цілей.

Автор
Завідувач кафедри

Ольга МИХАЙЛИШИН

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та навчальної
роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №931
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC00304000009B6C3700C8C2C100